

Oslo

Bydel Grünerløkka

Handlingsplan for rusarbeid i Bydel Grünerløkka 2021 - 2024

Innhold

1 Innledning:	2
2 Færre innbyggere utvikler rusproblemer – forebygging og tidlig innsats	2
2.1 Forebyggingstiltak	6
2.2 Tiltak tidlig innsats	6
3 Innbyggere med rusproblemer får bistand til å leve et meningsfylt liv	8
3.1 Tiltak egnet bolig.....	9
3.2 Tiltak aktivitet, inkludering og arbeid.....	10
3.3 Tiltak rushelse	12

Handlingsplan for rusarbeid i Bydel Grünerløkka 2021 - 2024

1 Innledning:

Rusproblemer kan være svært belastende for den som rammes, men også familie, nettverk, nærmiljø og samfunnet blir berørt i ulik grad. Bydelen prioriterer derfor arbeidet med å forebygge rusproblemer og redusere lidelser knyttet til rus. Svært mange av bydelens tjenester er involvert i dette arbeidet. Dette fordrer stor grad av samarbeid og samordning av tjenestene.

Bydelen har tidligere hatt en samlet plan for rus- og psykisk helsearbeid. Men byrådet har valgt å lage separate planer for rusfeltet og psykisk helsearbeid i Oslo. Disse planene kommer ikke samtidig. Bydel Grünerløkka har ønsket å harmonisere bydelens planer med felles planer for Oslo kommune og har derfor laget en egen plan for rusarbeidet. Det er likevel slik at mange med rusproblemer også har utfordringer med psykisk helse. Deler av dette arbeidet dekkes av plan for psykisk helse.

Byrådets strategiske plan for rusfeltet i Oslo gir en verdibasert retning for utviklingen av tjenestene på rusfeltet. Byrådet vil vri innsatsen i ruspolitikken fra reparasjon til forebygging. Forebygging innebærer tidlig oppdagelse, tidlig identifisering og tidlig handling overfor en mulig problemutvikling hos barn og unge, men også hos unge voksne, voksne og eldre.

Byrådets strategiske plan for rusfeltet har to hovedmål

- Færre innbyggere utvikler rusproblemer
- Innbyggere med rusproblemer får bistand til å leve et meningsfylt liv ut i fra sine behov

2 Færre innbyggere utvikler rusproblemer – forebygging og tidlig innsats

Bydel Grünerløkka mener at rusproblemer i stor grad henger sammen med levekårsutfordringer og sosiale forskjeller. Samtidig er årsakene til at noen utvikler rusproblemer ikke entydige. En helhetlig forståelse av rusproblemer bør legge vekt på biologiske (arv), psykologiske (følelser, tanker og relasjoner)

	Tiltak	Beskrivelse	Mål
2.1.1	Kompetanseheving i barnehagene med hensyn til identifikasjon og tidlig respons	Barnehagene følger beredskapsplanen for forebygging og avdekking av vold og seksuelle overgrep. Identifikasjon av rus er en del av dette arbeidet.	Målet er at ansatte i barnehagene skal ha kompetanse til å identifisere barn som er utsatt for vold, seksuelle overgrep og rus.
2.1.2	Fast kontaktpunkt for drøfting av bekymring	Det er flere tjenester som tilbyr samtaler ved bekymring knyttet til rus. Kontaktpunkt for aldersgruppen 13-23 år er ruskonsulent i utekontakten. Man kan bruke barnevernet mottakstelefon når det er bekymringen for barn og unge vedr. rus Avdeling Oppfølging rus og psykisk helse ved NAV skal tilby veiledning til ansatte i bydel.	Tidlig intervensjon. Ansatte i bydel skal vite hvem de kan kontakte for å drøfte bekymring om rus og avhengighet. Ansvar: KUL, NAV, Helse og mestring og barnevern.
2.1.3	Kommunikasjonsstrategi for forebyggingsarbeidet - koordinering	Kommunikasjon med ungdom på sosiale medier og egen «ung på løkka»-app. Brukervennlig og tilgjengelighet for alle ungdom. Nå ut til alle ungdommene på Grünerløkka med informasjon og hjelpetilbud.	Ha tilstedeværelse der ungdom er på nettet/ sosiale medier. Være en trygg aktør. Ansvar: KUL
2.1.4	Barnehjernevernet	Barnehjernevernet er Oslo kommunes satsing for å forebygge, oppdage og hjelpe barn som opplever omsorgssvikt, vold og seksuelle overgrep. Eget konsultasjonsteam i BFE for ansatte som er	Barn av foreldre som strever med rus skal få bistand til å forstå og håndtere dette. Samarbeid mellom bydelens tjenester. Ansvar: KUL, Familiehuset,

		bekymret for små barn og deres omsorgspersoner.	Barnevernet
2.1.5	Nye Familier, besøksprogram for førstegangsførelse	Nye Familier er et tidlig intervensjonsprogram der helsesykepleier går på gjentatte hjemmebesøk. Supplement til helsestasjonsprogrammet. Hjemmebesøk før fødsel gir mer fokus på foreldrerollen. Mulighet for ekstra samtaler fram til 2 år.	Bidra til en trygg og sunn oppvekst for alle barn. Styrke barnefamilier og forebygge omsorgssvikt, vold og overgrep.
2.1.6	SaLTo-arbeidet og satsing på forebygging i ungdomsarbeidet	Utarbeide handlingsplan rus for ungdomsgruppa i forlengelse av SaLTo sitt overordna mål om å jobbe for en koordinert og helhetlig oppfølging i det rus- og kriminalitetsforebyggende arbeidet i Oslo. For utdypende beskrivelse av SaLTo-arbeidet, se her: <u>SaLTo handlingsprogram 2021</u>	Utarbeide konkrete rutiner og retningslinjer for rus- og kriminalitetsforebyggende arbeid tverrsektorielt for ungdommer i aldersgruppen 12 til 22 år. Ansvar: KUL
2.1.7	Lavterskel psykososiale tjenester på barns normalarenaer	Tilstedeværelse med sosialfaglig kompetanse på fritidsklubber, Oslohjelparommet og andre lavterskeltilbud for barn og unge i bydelen. Oppsøkende virksomhet på unges arenaer. Barnevernet inn på ungdomshelsestasjonen. Barneverntjenesten skal i	Oppsøkende virksomhet på barn og unges arenaer. Tidlige intervensjon, forebygging, skape trygge relasjoner og tillit. Sikre kontinuitet i oppfølgingsarbeidet. Samarbeid med spesialisthelsetjenesten. Ansvar:

		samarbeid med skolehelsetjenesten og skolene i bydelen gjennomføre møter på barn og unges arenaer som sikrer at barn vet at det er mulig å få hjelp. Årlig informasjon til elever på 5. trinnet. Det skal i løpet av 2021 utprøves et tilsvarende opplegg på 1. og 8. trinn. Oslohjelpa Bydel Grünerløkka tilbyr lavterskel tverrfaglig hjelp og støtte til familier med barn 0-18 og ungdom. Familier skal få hjelp til det de selv definerer de har behov for, og Oslohjelpa skal guide familiene til riktig hjelp/støttetiltak. Oslohjelpa er tilgjengelig for befolkningen på telefon, e-post og fysisk på Oslohjelparommet på Familiehuset hver ukedag.	KUL, Barnevernet, Familiehuset/Oslohjelpa
2.1.8	Rask psykisk helsehjelp teamet for voksne	Rask psykisk helsehjelp er et tilbud til innbyggere over 18 år med lettere former for angst eller depresjon og søvnproblemer.	Målet med behandlingen er økt mestring i hverdagen, bedre livskvalitet og mindre symptomer. Ansvar: Helse og mestring
2.1.9	Helsestasjon for eldre på Løkka+	Innbyggere som tar kontakt får praktiske råd og veiledning når det gjelder egen helse, bosituasjon og praktiske-	Målet er å tilby alle innbyggere over 60 år en samtale knyttet til helse, bolig og hverdagsliv som en del av

		og teknologiske hjelpemidler.	det forebyggende arbeidet i bydelen.
--	--	-------------------------------	--------------------------------------

og sosiale årsaker (levestandard). Helsedirektoratet peker på risiko- og beskyttelsesfaktorer.

Så godt som alle bydelens tjenester bidrar i arbeidet med forebygging og det er flere planer som styrer denne innsatsen. Sentrale planer er Strategisk plan, Folkehelseplan for Bydel Grünerløkka, Handlingsplan vold i nære relasjoner og Plan for psykisk helse. Noen innsatser vil derfor ikke bli beskrevet i denne planen fordi de dekkes av andre planer eller inngår i eksisterende tjenesters kjerneoppgaver.

Grunnleggende for å forebygge rusproblemer hos unge er gode oppvekstforhold med trygge nærmiljøer og lite levestandardutfordringer. Mange tjenester i bydelen samarbeider om å sikre gode oppvekstforhold. Det er i tillegg viktig å styrke tjenestenes oppmerksomhet rundt forebygging, tidlige tegn og rask intervensjon, dersom barn og unge får problemer. Dette kan være belastet bomiljø eller pårørendes problemer med rus eller psykisk helse.

Forebygging rettet mot ungdom, unge voksne og voksne vil i tillegg til arbeid med levestandard, være rettet mot tidlig identifikasjon og raske tiltak ved tegn på rusproblemer.

2.1 Forebyggingstiltak

2.2 Tiltak tidlig innsats

	Tiltak	Beskrivelse	Mål
2.2.1	Alle som henvender seg til bydelen angående rusproblemer, skal raskt få oppfølgings-samtale med kvalifisert rådgiver	Råd og veiledning/ oppfølgingssamtaler om rus skal tilbys til dem, som har behov for det, uavhengig av hvilke tjenestested de kontakter i bydel. Rask vei til riktig og hjelp på temaet. Helse og mestring	Rask og riktig hjelp. En dør inn. Informasjon tilgjengelig for alle innbyggere om tiltak i bydelen. Samarbeid mellom tjenestene. Sikre god tilgjengelighet på ansatte med

		samarbeider tett med Nav om ivaretagelse av alle som henvender seg til bydelen.	tilstrekkelig kompetanse innenfor rusoppfølging. Ansvar: NAV, Helse og mestring og KUL
2.2.2	Bruke samtykkeerklæring for å lette samarbeid med pårørende	Samarbeid med pårørende tidlig i en kartleggingsfase. Samtykkeerklæring og skjema for oppheving av taushetsplikt skal innhentes der det er hensiktsmessig. Samarbeidet skal alltid være i ungdommens interesse. Utekontaktene har rutiner for informert samtykke både ved oppfølging med journalføring og ved behov for utveksling av personopplysninger. «Oslostandard for oppsøkende arbeid», inkludert mal for samtykkeerklæring, se her: <u>Oslostandard-for-opsokende-arbeid-med-utsatte-unge.pdf</u>	Dele informasjon for å gi bedre hjelp. Ivareta personvern. Ansvar: NAV og KUL
2.2.3	Pårørende inkludert barn som er pårørende, skal systematisk spørres om hva som er til hjelp	Systematisk samarbeid gjennom Oslostandard for pårørendesamarbeid gjelder alle	Formålet med standarden er å bidra til at systematisk samarbeid med pårørende skal være

	for dem	kommunale helse – omsorgs – og velferdstjenester. Sørge for at barn som pårørende ikke glemmes/oversees i prosessen med å ivareta foresatte. Hensikten er at barn også skal få tilstrekkelig hjelp, selv om de ikke er direkte syke/skadet.	en integrert og naturlig del av all tjenesteyting. I Helse og mestring skal standarden implementeres i 2021. Pårørende involveres i oppfølgingsarbeid. Ansvar: alle
2.2.4	Alle som mottar tjenester for rusproblemer skal ha en fast kontaktperson i bydelen	Kontaktperson skal koordinere tjenester i bydel og bidra til fleksible og individuelt tilpassede tilbud.	Alle som mottar tjenester for rusproblemer skal ha en primærkontakt. Ansatte skal arbeide etter Standard for rusfaglig arbeid. De som mottar tjenester skal oppleve bydelens tjenester som oversiktlige og brukervennlige. Ansvar: alle

3 Innbyggere med rusproblemer får bistand til å leve et meningsfylt liv

Byrådet ønsker å føre en human ruspolitikk, der mennesker med rusproblemer møtes med respekt og helsehjelp, ikke fordømmelse og straff. Svært mange mennesker med rusproblemer vil kunne nyttiggjøre seg de vanlige tjenestene i bydelen. Men noen vil ha behov for mer tilpasset hjelp.

Et liv med rus kan være ustabilt og en trygg bolig er avgjørende for å leve et meningsfylt liv. Ikke alle nærmiljøer er like gode og ikke alle med rusproblemer

er gode naboer. Det kan kreve innsats fra mange tjenester for å bidra til å skape et hjem. En spesiell utfordring ligger i at Velferdsetaten bygger ned sitt boligtilbud. Bydelen må ha egnete boliger med tilstrekkelig oppfølging.

Aktivitet, inkludering og for noen arbeid er viktig for å leve et meningsfylt liv. Mange kan få bistand gjennom det generelle tilbudet i bydelen. Men noen har behov for ekstra helsehjelp og individuelt tilrettelagt aktivisering.

3.1 Tiltak egnet bolig

	Tiltak	Beskrivelse	Mål
3.1.1	Videreutvikle tilbud om booppfølging og ambulante tjenester	Flere skal få tilbud om individuelt tilpassede tjenester. Utvikle tjenester som er kunnskapsbaserte, som kan tilpasses behovene til målgruppen. De innbyggerne i bydelen som har behov for booppfølging får det enten fra Helse og mestring eller fra Nav. Det vil i 2021 komme en Oslostandard for booppfølging som skal sikre likeverdige tilbud og systematisk oppfølging. Bydelen har etablert ambulante tjenester i form av rusteam, FACT ung, FACT voksen og FACT eldre samt samarbeid med «Ambulant Psykose Avhengighet Sikkerhet» ved	Sikre stabile boforhold og at mennesker med rusproblemer skal motta den oppfølgingen de har behov for i egen bolig. Sørge for at arbeid/aktivitet og nettverk, helse og økonomi. Iverksette Oslostandard for booppfølging i 2021. Ansvarlige: NAV og Helse og mestring

		Lovisenberg DPS.	
3.1.2	Tilrettelagte boliger for dem som trenger det mest	Bydelen har et godt og differensiert boligtilbud med 80 boliger med bemanning og 1300 kommunale boliger. Samt botilbud i Velferdsetaten for noen innbyggere. Det er behov for å utvikle noen lokale botilbud.	Varige boligløsninger for dem som trenger det mest. Videreutvikle botilbudet der det er mangler: -Eldre med rus- og helseutfordringer. -Personer med utfordringer knyttet til atferd.
3.1.3	Systematisk arbeid med tilbakeføring fra Velferdsetatens botilbud	Flere skal bosettes i egen bolig fram til 2030. Utarbeide gode planer for bosetting i samarbeid med Velferdsetaten og personen som skal bosettes. Bydelen skal jobbe med bosettinger i egen bydel i et samarbeid mellom Nav og Helse og mestring.	Økt livskvalitet og stabile boforhold. Bruke oppfølgings-/ individuell plan som sikrer trygge overganger med vektlegging av relasjonsbygging. Videreføre arbeidet med ansvarsgrupper. Ansvar: NAV og Helse og mestring
3.1.4	Senke terskelen for å komme inn for rusbehandling på kommunalt nivå og øke antall plasser om mulig dersom det ikke er nok kapasitet		

3.2 Tiltak aktivitet, inkludering og arbeid

	Tiltak	Beskrivelse	Mål
3.2.1	Ressursorientering - kartlegge kompetanse og	Bydelen skal tilby tjenester som gir økt livskvalitet og	Mennesker med rusproblemer skal oppleve at deres

	erfaring	egenmestring Benytte tilbake- meldingsverktøy for å sikre brukermedvirk- ning.	kompetanse blir benyttet aktivt i oppfølgingsplaner og i samarbeid med bydel.
3.2.2	Bruke IPS- metodikk (individual placement and support) og ha arbeid som mål	Utvikle arbeidsrettet tilbud for denne målgruppen. Sikre gode overganger etter behandling til utdanning og arbeid. Fact voksen har IPS- konsulent.	Arbeid/aktivitet skal være en sentral del av kartlegging og oppfølging av mennesker med rusproblemer.
3.2.3	Lavterskelaktiviteter og frisklivsarbeid	Frisklivssentral er etablert i bydel. Utvikle gruppeaktiviteter innenfor ulike område; ernæring, matlaging, trening, kor Benytte erfarings- kompetanse og erfaringsmedarbeidere i rusarbeidet. Helse og mestring har lavterskel aktivitetstilbud i Sofienberggt 7B, Haven. Prindsen aktivitetshus. Støttekontaktgrupper.	Et variert tilbud om aktiviteter for å nå flest mulig. Det er utarbeidet en oversikt over bydelens tilbud som skal distribueres i 2021.
3.2.4	Utvide samarbeid med pårørende og nettverk	Pårørende og nettverk skal kartlegges og samtykkeerklæring skal innhentes der det er mulig.	Nettverk og pårørende skal benyttes som en ressurs der det er mulig. Om tjeneste- mottaker ønsker, det skal de involveres i oppfølgingsplaner.
3.2.5	Samarbeid med fastleger	Økt fokus på helseutfordringer og	Fastlege skal delta i ansvarsgrupper. Alle

		somatisk helse	skal ha fastlege.
3.2.6	Samarbeid med arbeidsgivere for at rusproblemer ikke skal føre til tap av arbeid	Grundig kartlegging i tidlig fase av sykemelding for å sørge for at arbeidstaker kan kombinere arbeid og behandling.	Mennesker med rusproblemer skal kunne beholde arbeid og samtidig motta tjenester fra kommunen. Ansvar: NAV
3.2.7	Styrke frivillighet og selvhjelpsgrupper	Etablere samarbeid med frivillige og ideelle organisasjoner	Bydel og ideelle organisasjoner jobber sammen for å utvikle gode tjenestetilbud. Ansvar: NAV
3.2.8	Sysselsetting og dagtilbud	Tilgang på jobbmuligheter for og/eller dagtilbud for unge. Ungdommen kartlegges, og tilbud tilrettelegges etter behov. Helsefremmende tiltak, både fysisk og psykisk.	Oppnå ønsket måltall for antall ungdom i jobb (for 2021 er tallet 250 ungdommer i jobb), og antall ungdom. Alle barn og unge som er i oppfølgingsforløp med utekontakten skal få dagtilbud. Ansvar: KUL, Familiehuset, Barnevern og NAV. Rus- og psykisk helse.

3.3 Tiltak rushelse

	Tiltak	Beskrivelse	Mål
3.3.1	Redusere injiserende misbruk ved motivasjons- og informasjonsarbeid	Jobbe aktivt med SWITCH (overgang fra injiserende opiatbruk til inhalasjon/ røyking reduserer faren for overdose). Bydelen	Redusere antall injiserende brukere i bydelen. Få informasjon ut til innbyggere om tilbudet om røykefolie,

		har utdeling av brukerutstyr inkludert røykefolie. Switch.	samt opplæring til de som ønsker å gå bort fra injisering til røyking. Forebygge at ungdom starter injiserende bruk. Ansvar: Helse og mestring, NAV og KUL.
3.3.2	Ta i bruk standard for overdoseforebygging	Organisere opplæring om overdoseforebyggende arbeid. Etablere rutine for systematisk evaluering av alvorlige hendelser og dødsfall med tanke på læring og forebygging Standard for overdoseforebygging inngår i byrådets strategiske plan for rusfeltet, særlig med tanke på økt livskvalitet ved rusproblemer. Den skal være et felles faglig utgangspunkt og sikre god kvalitet og likeverdige tjenester i det lokale overdoseforebyggende arbeidet på tvers av bydelen	Ansatte som jobber med rusavhengighet skal kunne ha samtaler om forebygging av overdoser og bruke målene i standeren aktivt i sitt arbeid. Helse og mestring startet med utdeling av brukerutstyr og Nalokson i 2019. Nav har overdoseforebyggende samtaler. Målet er at bydelen i 2021 skal ha systematisert dette arbeidet på tvers av de ulike tjenestestedene. Bydelen deltar i overdoseforebyggende nettverk for Oslo. Ansvar: NAV, KUL, Helse og mestring.
3.3.3	Videreføre satsningen på FACT for alle aldersgrupper	Bydelen har FACT ung, voksen og eldre. Barnevernet deltar i inntaksmøter, psykisk helse barn og unge hvor henvisninger til FACT blir vurdert	Videreføres. Ansvar: Helse og mestring

